

Vuxokoxoko bya Matimundzhaku

Nkhumbo ehenhla ka ndhawu leyi ringanyetiweke ya MMSEZ-Dzonga yi hleriwile ku ya hi masuselo ya swimila, ku ngenisiwa ka vukorhokerihulu na ku jaratela ndhawu ya kona. Hambiswiritano, mpimo wa matirhelo wa vatokoti van'wana va mihlahluvo wu ndlandlamuxiwile ku kota ku katsa na nhluvukiso wa swa vumaki bya vumundzuku (tanihi macincelo ya maxelo, nkoka wa moya na swikanganyiso swa bayodayivhesiti). Xikongomelokulu a ku ri ku tiyisisa leswaku, ehandle ka nkhumboowu nga vaka kona hi ku copeta ka tihlo, voneloangarhelo a ri fanele ku humelerisiwa hi ntalo ku tisa rihanyo leri hetisekeke eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga leswi fikelelaka swiphemukulu.

Xikombelo xa EIA na Xiviko xa Mapimelo ya nghingiriko (SRC) swi rhumeriwile eka LEDET (wu nga nhlungano lowu thoriweke tanihi Vulawuri bya Matirhelo lama hanyanyeke) hi siku ra 1 Nyenyenyana 2019.

SRC yi pasisiwile hi LEDET hi siku ra 31 Mudyaxihi 2019 kutani maendlelo na mahlahluvelo ya EIA swona swi se swi sungurile. Mpfapfarhuto wa Xiviko xa Nhlahluvo wa Nkhumbo (EIAR) wu andlariwile eka mani na mani ku boxa swoswivula swo karhi ehenhla ka wona hi siku ra 1 Ndzati 2020. EIAR yi lulamisiwile hi vuntshwa ku ya hi swoswivula swo karhi na miangulo kusuka eka Mitlawa leyi nga na Ntsakelo na leyi Khumbekaka (I&APs) kasi mpfapfarhuto wa vumbirhi wa EIAR wu andlariwile emahlweni ka mani na mani ku wu valanga hi siku ra 7 N'wendzambahala 2020. EIAR yo hetelela yi rhumeriwile eka LEDET hi siku ra 1 Nyenyenyana 2021. EIAR yo hetelela yi kambisisiwile hi LEDET laha va kumeke leswaku ku na mavangwa ya vuxokoxoko byo karhi kutani va komberile tidyondzo to engetela, vunyingi bya vutekaxiave bya vaaki na EIAR leyi pfuxetiweke.

Swiviko swa vativi swi pfuxetiwile ku lulamisa mavangwa lama hi ndlela ya ku katsa leswi landzelaka:

- Xiviko lexi Pfuxetiweke xa Swikanganyiso swa Bayodayivhesiti
- Xiviko lexi Pfuxetiweke xa Macincelo ya Maxelo
- Xiviko lexi Pfuxetiweke xa Vuxaka bya vanhu na ikhonomi
- Xiviko xa Nkatsahinkwavo xa Ndzeyana ya tinyenyana

Ku engetela eka leswi boxiweke laha henhla, LDET yi komberile leswaku ku tlhela ku nyikiwa mbhasiso eka leswi landzelaka, hi ku pakanisa eka vutomi bya nkarhi wo leha bya nhluvukiso:

- Vusirheleri bya mati eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga
- Mphakelo wa ineji eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga
- Malahlelo ya malakahla eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga

Mahlahluvelo hi rihlanguti lerin'wana

Tindhawu ta swirindzamhangu ti hlahluviwile eka levhele ya le henhla ya swa ikhonomi leyi katseke miganga yo tanihi Lephallale, Polokwane, Tubatse kun'we na muganga wa Musina-Makhado. Khabinete yi pasisile ndhawu yo tshama no fungha ndhawu ya MMSEZ-Dzonga hi Mawuwani 2017 (LEDA, 2017) laha Ndzawulo ya Vucincanisi na Vumaki (DTI) yi fungheke

MMSEZ-Dzonga hi siku ra 01 Nwenzamhala 2017. Hikokwalaho, ku hava tindhawu tin'wana leti nga hlahluviwa eka levhele leyi ya swa mbango.

Tinxakaxaka ta miandlalo leyi ku nga hlawuriwaka eka yona eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga ti hlahluviwile leswi katseke na khale ka tindhawu leti kavanyetiweke, vundlandlamuxo bya ndhawu na mpapalato wa tindhawu leti hatlisaka ku khumba vuviri bya vanhu (ku ya hi swibumabumelo swa xiviko swa vativi na swikanganyiso leswi pfuxetiweke swa bayodayivhesiti). Pulanikulu ya andlalo yo hetelela yi pfuxetiweke ku hunguta magozakulu ya phurojeke kuya eka tihekitara ta 3 862. Tindhawu ta nkoka ta nseketelo wa swa ikholoji etivaleni toleto ta papalatiwa ku va ti katsiwa eka magoza ya nhluvukiso (hungutokulu wa ndhawu ya nhluvukiso lowu endlaka 51%) lama nyiketaweke tanihi mikateko ya nhlayiso wa mbango na ku hlayisa leswi fambelanaka na swa ikholoji eka ndhawu yoleyo. Ku ya hi tlhandlamano wa vulamuri lowu katsiweke eka magoza lama pfuxetiweke, ku bumabumeriwile Andlalo wa 3. Tithekinoloji leti ku nga hlawuriwaka eka tona ti pakanisile eka switirhisiwa leswi faneleke ku tirhisiwa eka magondzo lama katsiweke eka swibumabumelo swa andlalo wa magondzo lowu nga mbombomeliki eka tindhawu leti tifeme ti nga akiwaka eka tona leti faneleke ku tlhela ti vonakarisiwa eka tindhawu ta mafambiselo na vutshamo bya vanhu.

Mbango wa Bayofizikali (wa swivumbiwa na vutshamo)

Ndhawu ya MMSEZ-Dzonga yi simiwile eka zoni ya lexikarhi ka misava ya makwandzasi na yo nona leyi nga en'walungwini wa Soutpansberg. Ku na masimu ya xibindzu lama rimiweke hi nhlayo ya le hansi eka mapurasi ya Antrobus 566 MS (tihekitara ta 975.02662) na Somme 611 MS (tihekitara ta 989.295716) lama simiweke evuxeni bya xivandla lexi ringanyeteriweke ndhawu ya MMSEZ-Dzonga. Patironiangerhelo ya misava ya MMSEZ-Dzonga yi ntlawahatiwile tanihi madyelaswifuwo lama nga rimiweke/vuhlayiselaswihari na vundzeni bya mananga.

Ndhawu ya MMSEZ-Dzonga yi wela eka Musina Mopane Bushveld naswona yi ntlawahatiwile tanihi leyi nga na nxungeto wa le hansi swinene. Ndhawu ya MMSEZ-Dzonga yi simiwile eka Vuhlayiselo bya Bayosifiya ya Vhembe. A yi vumbi xiphemuxidzi kumbe tindhawu ta ndzilekana wa vuhlayiselo bya bayosifiya, kambe yi simiwile eka zoni ya hundzuluxo lowu faneleke ku seketela nhluvukiso wa migingiriko leyi yisekaka emahlweni. Ku ya hi Kungu ra Vuhlayiselo bya Limpopo, vunyingi bya (xiphemu xa le n'walungwini) ndhawu ya MMSEZ-Dzonga byi wela eka Ntlawa wa Ndhawu ya Nseketelo wa swa ikholoji wa 1 (ESA 1). Xivandla xa nkoka swinene xa vuhlayiselo bya bayodayivhesiti xi simiwile eka xiphemu xa le dzongeni xa ndhawu ya MMSEZ-Dzonga naswona xi ntlawahatiwile tanihi Ndhawu ya Nkoka ya Bayodayivhesiti ya Ndhawu ya 2 (CBA 2). Xivandla lexin'wana hinkwaxo lexi saleke lexi ringanyeteriweke ndhawu ya MMSEZ-Dzonga xi le ka Ndhawu ya Nseketelo wa swa ikholoji ya 2 (ESA 2), ku nga ndhawu leyi nga ha khomanangiki kambe leyi hlayisaka nkoka wa nkoteko lowu vonakaka swinene kusuka eka vonelo ra swa ikholoji, xik. ku hlayisiwa ka vuvumbavun'we bya ripala. Ku ya hi swipimelo swa tiikhosisitimi, ndhawu leyi ringanyetiweke yi simiwile ehandle ka tiikhosisitimi tih kumbe tih leti nga ehansi ka nxungeto. Ndhawu ya MMSEZ-Dzonga a yi weli ehansi ka tindhawu tih kumbe tih ta tindzeyana ta tinyenyana (IBA). Hambiswiritano, Mapungubwe, Soutpansberg na Blouberg Important Bird na tindhawu ta Bayodayivhesiti ti rhendzeleke ndhawu ya MMSEZ-Dzonga.

Hikokwalaho ka milungelelo ya nkoteko ya swa ikholoji leyi nga kona eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga (ngopfungopfu eka xiphemu xa le dzongeni ya ndhawu ya MMSEZ-Dzonga), LEDET yi se yi komberile leswaku xiviko xa vativi va Swikanganyiso swa Bayodayivhesiti xi pfuxetiwa ku va xi tekele enhlokweni bayodayivhesiti leyi nga ekule na ku fikelela swibumabumelo swa dyondzo ya vativi. Leswi swi hungutile magozakulu ya nhluvukiso wo hetelela. Hi ku humelerisa vuandlalokulu na ku papalata tindhawu leti hatlisaka ku khumba vuviri bya vanhu, phurojekenkulu yi va yi hungutile magoza ya byona kusuka eka tihekitara ta 8013.91 kuya eka tihekitara ta 3862, leti titsonaka hikwalomu ka 51% ya ndhawuxidzi ya vuhlayiselo na vuhlanganisi bya swa ikholoji. Leswi swi tiyisisa leswaku swivumbiwa swa nkoka eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga, tanihilaha swi kombisiweke hakona hi swivumbiwa na swimila, vativi va swimbyarimbyari na ndzeyana ya tinyenyana swa hlayiseka. Swikanganyiso leswi ku nga hlawuriwaka eka swona swi katsa leswi landzelaka:

- Xivandla lexi ku nga Hlawuriwaka eka xona xa 1: Ndlandlamuxo wa Vuhlayiselo bya Ntumbuluko.
- Xivandla lexi ku nga Hlawuriwaka eka xona xa 2: Swikanganyiso eka xiphemu xa le n'walungwini xa ndhawu ya MMSEZ-Dzonga.
- Xivandla lexi ku nga Hlawuriwaka eka xona xa 3: Ndlandlamuxo wa le Vuhlayiselo bya le Xihundleni wa Avarel.
- Xivandla lexi ku nga Hlawuriwaka eka xona xa 4: Ndlandlamuxo wa le Xihundleni wa Vuhlayiselo bya Ximuwu kumbe xihlambanyo xa swiphemuakelana tanihi ndhawu leyi sirheleriweke.

Mbango wa Vuxaka bya vanhu

Tindhawu tinharhu ta vutshamo bya vanhu ti simiwile eka ndhawu leyi vumbaka ndzilekano wa ndhawu ya dyondzo ya MMSEZ-Dzonga leyi nga susiwaka ntsena loko ndhawu yoleyo yi fanele ku hluvukisiwa.

Nsirhelelo wa Mati

Swa tiveka leswaku ndhawu ya MMSEZ-Dzonga sweswi yi na mfikelelo lowu pimekeke eka mati lama sweswi ya katsaka mfikelelo eka mati ya le hansi na ya damu ra Nzhelele (lama sweswi ya tirhisiwaka ku cheleta). Hambiloko mfikelelo eka mati lamotala ku nga riki xilaveko xa nkoka eka masungulelo ya ndhawu ya mbango wa MMSEZ-Dzonga, hambiswiritano, i xilavekokulu xa nhluvukiso wihi kumbe wihi lowu yisaka emahlweni swa vumaki eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga.

Sweswi ku kunguhatiwile tiphurojeke tinharhu ta mphakelo wa mati/leswi ku nga hlawuriwaka eka swona eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga leri kunguhatiweke. Leswi swi katsa:

1. Damu lerikulu ra Mphakelo wa Mati eka Budula ra Mutasshi/Musina, laha eka rona ku nga ta khuluka mati ya kwalomu ka mpimo wa 30 miliyoni wa tikhubiki sentimitara kusuka eka Damu ra Zhove leri simiweke eZimbabwe kuya eAfrika-Dzonga;
2. Nhluvukiso wa Damu ra Musina; na
3. Mfikelelo eka mati lama pfelelaka ehansi ka misava.

Swa twisiseka leswaku mfikelelo eka mphakelo wa mati lowu tshembekeke wu ta dinga ku tiyisisiwa ku pfumelela ndlandlamuxo wa nhluvukiso wa xihlovo xa xidziva xa ntsakelo wa swa vuhumelerisi bya xisimbi eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga.

Nsirhelelo wa ineji

Eskom yi se yi kombisile leswaku yi ya kota ku phamela 5MW ya gezi ntsena eka lembe ro sungula ra vuhumelerisi bya swa vumaki eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga. Hi xivangelo lexi, tithekinoloji tin'wana to hambanahambana na leti ku nga hlawuriwaka eka tona to hambanahambana na tona ti tekeriwile enhlokweni tanihileswi ti nga phamelaka ineji eka nhluvukiso wa swa vumaki eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga hi nkarhi lowu wa EIA. Leswi ku nga hlawuriwaka eka swona swi se swi katsile swa nkarhinyana i) vutumbuluxi bya ineji ya nyutliliya leyi antswisiweke, ii) sola ya PV, iii) bayomasi, iv) njhini yo pompa mati leyi tirhisaka mpfanganiso wa ndzhendzeleko wa gasi (CCGT) na v) thekinoloji yo tenga ya malahla.

Vutumbuluxi bya ineji ya nyutliliya lebyi antswisiweke a byi tekeriwangi enhlokweni tanihi mhaka leyi nga tirhekaka hi ku olova hikokwalaho ka nkarhi lowu vekiwake wa nhluvukiso na vulawuri kun'we na mpfumelelo wa xihlovo xa ineji ya nyutliliya lexi antswisiweke, na vutumbuluxi bya ineji ya nyutliliya kun'we na timhaka ta swa rihanyo na vuhlayiseki leti fambelanaka na swona. Tidyondzo ta Sola ya PV ti se ti kombisile leswaku xivandla xa sola lexi angarhelaka hekitara yin'we ya tiphanele ta PV yi nga tumbuluxa kwalomu ka ineji ya 1MV AC hi nkarhi wa tilevehe ta le maninginingini ya mpfeleriso wa ineji. Purasi ra sola ya PV ra kwalomu ka tihekitara ta 200 ri ta kota ku tumbuluxa 1320MW (feyisi yo sungula ya ripala ra MMSEZ-Dzonga) hi nkarhi wo tala wa tiawara ta miseve ya dyambu (kambe ku nga ri emaninginingini ya rona ntsena). Hikokwalaho, xiphemu lexi xa leswi ku nga hlawuriwaka eka swona a xi nga tekeriwangi enhlokweni tanihi lexi nga tirhisekaka. Ku ya hi swipimelo swa bayomasi na mfikelelo eka gasi ya ntumbuluko, ntlhotlho hileswaku sweswi ku na vuhlayiselo bya gasi ya ntumbuluko, vuvalangi byintshwa, mitila ya tiphayiphi kumbe switirhisiwa leswi tundziweke swa LNG eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga kumbe tindhawu leti yi rhendzeleke.

Hikokwalaho, swihlovo swa ineji swa xiyimo xa le henhla eka hinkwaswo leswi nga kona sweswi swi vonaka tanihi mpfanganiso exikarhi ka ineji leyi pfuxeleriwa (ku ta tirhisiwa eka vumundzuku bya tifeme eka mphakelo wa ineji hi nkarhi lowu endlaka 24/7) lowu nga ta endla vutumbuluxi bya vuswikoti bya ineji ehandle ka vaphameri va ineji ehansi ka vun'wini bya tiko, ku nga Eskom.

Ku cinca ka maxelo

Khumbo wa phurojeke ya ndhawu ya MMSEZ-Dzonga wa mipfeleriso ya GHG wu se wu hlahluviwile ku ya hi swipimelo swa vumundzuku lebyi kunguhateriweke mihluvukiso ya swa vumaki. Hikokwalaho, hambileswi EIA ya sweswi yi nga riki na khumbo lowu tivikanaka ehenhla ka macincelo ya maxelo hikwalaho ka ku lawuriwa hi mbhasiso wa swimila na vuaki bya vukorhokeri byinyingi swinene na majaratelo, hambiswiritano, a swi ri leswi kongomeke ku langutisa eka khumbo wa nkarhi wo leha wa vumundzuku bya swa vumaki ku kota ku kuma vonelo leri angarhelaka hi nkoxometo.

Xiviko xi tshikelerile eka swiphemu swa vumundzuku swa nkoka leswi landzelaka swa nhluvukiso wa swa vumaki, ntshikilelo wa ku hanya ehansi ka nhlupheko ntshikilelo wa mati, ntshikilelo wa swa ikhonomi, na nkalansirhelelo wa sisiteme ya xilektroniki.

Vunyingi bya mipfelelo ya ndhawu ya MMSEZ-Dzonga byi ta kumeka hi nkarhi wa feyisi ya vuhumelerisi bya swa vumaki na ndzavelelo wa khumbo wa le HENHLA kambe kungari hi nkarhi wa EIA. Hi xivangelo lexi, swa bumabumeriwa leswaku nhlahluvo wa macincelo ya maxelo wu pfuxetiwa loko vumundzuku bya swa vumaki byi tirha eka nhluvukiso eka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga.

Mipfeleriso ya Moya

Xivumbeko xa migingiriko ya vumaki bya nkarhinyana xa ndhawu ya MMSEZ-Dzonga lexi katsaka mbhasiso lowu pimiweke wa swimila ku lulamisela ndhawu ya ku simeka swimakiwa na ku jaratela swi ta katsa nkoka wa mikhumbo ehenhla ka moya wa xindyangu (ngopfungopfu ritshuri). Hikokwalaho ka sweswo, mutivi u kombisile leswaku mpfumelelo wa ku endla tano wu nyikiwile (hi ku twisisa leswaku swipimelo swa vulamuri swa humelerisiwa).

Migingiriko leyi dingekaka na vuhisekeri eka phurojeke

Mfumo wa Afrika-Dzonga wu se wu rhangerile vutumbuluxi bya Tizoni to Hlawuleka ta swa Ikonomi (SEZs) eka Swifundzankulu hinkwaswo swa kaye swa tiko hi xikongomelo xa ku koka vuvekisi hi ndlela yo kongomisa (FDI), ku hatlisisa vumaki na vurhumeri bya swimakiwa leswi nga na nkoka lowu engeteriweke na vutumbuluxi bya mbango lowu tsakeriwaka hi vutumbuluxi bya mitirho. Khabinete yi pasisile xifungho xa ndhawu ya MMSEZ-Dzonga hi siku ra 01 N'wendzambahala 2017. Ndhawu ya MMSEZ-Dzonga yi vumba xiphemu xa Vuandlalo bya Tshalatshala ra Nhluvukiso wa Trans-Limpopo (SDI) naswona yi hluvukisiwile tanihi xiphemu lexikulu xa makungu ya xifundzatsongo ku pfulela vuvekisi na ndlandlamuko wa swa ikhonomi na ku lulamisa nhluvukiso wa swikili na mitirho.

Ndhawu ya Makhado-Musina SEZ-Dzonga (MMSEZ-Dzonga) leyi ringanyetiweke yi tshamile khwatsi eka budula ra N1 N'walungu-Dzonga. Ndhawu leyi ringanyetiweke yi le kusuhi na rivala leri nga kona, milungelelo ya miako leyi nga kona, kusuhi na swihlovo swa switirhisiwa swa ntumbuluko na timakete.

Xilaveko xa Nhlahluvo wa Nkhumbo wa swa Mbango (EIA)

Ku ya hi swipimelo swa Nawu wa Mafambiselo ya swa Mbango wa Rixaka [NEMA], 1998 (Nawu wa Nnbr. 107 wa 1998) lowu hlayiwaka kun'we na Swinawana swa IA, swa 2014 (hilaha wu pfuxetiweke hakona) lowu tiyisisiweke xinawu ehansi ka Ndzima ya 5 ya NEMA lowu hangalasiweke eka GN R327, R326, R325 na R324 eka Gazete ya Mfumo ya 40772, leyi sikuhatiweke 4 N'wendzambahala 2014, vuandlalokulu bya nhlahluvo na endlelo ra EIA ra laveka eka phurojeke leyi ringanyetiweke tanihiloko yi khomile tinxakaxaka ta migingiriko leyi faneleke ku pasisiwa.

Xilaveko xa Nhlahluvo wa Nkhumbo wa swa Mbango (EIA)

Nkhumbo wa maendlelo ya ku tiva nhlamuselo kunga se va na nkhumbo na le ndzhaku ka nkhumbo swi nyikiwile eka Ndzima ya 4. Mikhumbo hinkwayo leyi paluxiweke no hlahluwiwa, kun'we na swipimelo swa vulamuri leswi ringanyetiweke na migingiriko ya mafambiselo, swi nga kumeka eka Tindzima ta 6 na 7 ta xiviko lexi. Ku engetela eka sweswo, swipimelo hinkwaswo swa vulamuri na mafambiselo swi paluxiwile hi Mutivi wa Nhlahluvo wa swa Mbango (EAP), swi katsiwile eka EMPr (Xikhomanisiwa xa AA).

EIA yi kongomisa eka ku lulamisa nkhumbo lowu fambelanaka na migingiriko leyi, kambe yi tlhela yi va leyi katsiweke eka voneloangarhelo eka vumundzuku bya mihluvukiso ya swa vumaki leyi languteriweke.

Vutekaxiave bya vaaki

Mihlangano leyi nga riki ya mfumo yo hambanahambana (NGOs), mitsakelo, tindzawulo ta mfumo, swirho swa ndhavuko swa miganga, varhangeri va ndhavuko va miganga na mitsakelo na swirho swa mitlawa leyi khumbekaka eka endlelo ra vutekaxiave xa vaaki leri sunguleke kusuka eka feyisi leyi veke kona ku nga se endliwa xikombelo xa phurojeke leyi kukondza siku ra 31 Sunguti 2021. Rhengu ro engetela ra vutekaxiave bya vaaki ri le ndleleni, ku ya gimetiwa hi siku ra 30 Ndzati 2021, ku lulamisa swoswivula swo karhi swa PPP leswi fambisiwaka hi khamphana na nyikelo lowu tsarisiweke wa I&apl, ku nga nkateko wo engetela wa ku vula swo karhi eka micinco leyitsongo swinene.

Xikan'wekan'we loko endlelo leri ri ta va ri gimetiwile, Xikhomanisiwa xa G (Swoswivula swo karhi swi Amukeriwile) na Xikhomanisiwa xa H (Swoswivula na xiviko xa Miangulo) ri ta pfuxetiwa.

Vonelo ra EAP eka phurojekeangarhela

EIA ya sweswi ya mbhasiso wa swimila ya ku rhurhela vukorhokerinyingi na ku jaratela swi ta va na mpimo wo karhi na nkhumbo lowu ntlhetlhisekaka wa nkarhi wa le xikarhi ehenhla ka ndhawu ya MMSEZ-Dzonga. Hambiswiritano, i swa nkoka ku va swa ikholoji swi nyika swivandla swa nhluvukiso swi va leswi hikiweke hi mindzilekano leyi nga erivaleni na vutixaxameti na swa ikholoji byi va lebyi nga kusuhi na ripala leri tirhisiwaka.

Hambiswiritano, nhluvukiso lowu ringanyetiweke wu nga ka wu nga voniwi wu ri lowu fambaka woxe tanihiloko wu ta lulamisa ndhawu ya vumundzuku bya mihluvukiso ya swa vumaki. Hambiswiritano, mihluvukiso ya swa vumaki yi ta nthitha migingiriko leyi nga ehansi ka swinawana swa 2014, ku ya hilaha swi pfuxetiweke hakona, muhluvukisi un'wana na un'wana u ta fanela ku tiyimela yexe eka EIA.

Dyondzo ya mutivi wa vuxaka bya vanhu na ikhonomi yi kombisile leswaku ndhawu ya MMSEZ-Dzonga yi nga va ya nkoka swinene hi tlhelo ra swa ikhonomi na vuxaka bya vanhu, na ku tumbuluxa mitirho leyi yisekaka emahlweni eka Xifundzankulu xa Limpopo.

Gondzo ra ku yisa emahlweni

Endlelo ra nkhumbo ra vutekaxiave bya vaaki na swa mbango swi nyikile nkateko wa ku pfuneta ku paluxa timhaka to karhi na nkoteko wa mikhumbo. EIAR yo hetelela yi katsile swoswivula swo karhi hinkwaswo leswi amukeriweke kusuka eka tiIPP naswona swi hundziseriwile eka LEDET ku va yi kota ku teka xiboho eka nhluvukiso lowu ringanyetiweke. Nkomisokulu lowu wa EIAR yo Hetelela (ku nga tsalwa leri) wu hangalasiwile eka tiIPP hinkwato leti tsarisiweke.

EIAR yo hetelela yi nga ha fikeleleka tanihi khopi ya xilektroniki eka webusayiti ya EXS.

EIAR yo Hetelela (ku nga tsalwa leri) yi hangalasiwile eka vulawuri hinkwabyo lebyi faneleke no hangalasiwa eka LEDET ku va yi teka xiboho mayelana na mpfumelelo wa swa mbango. Vulawuri hinkwabyo lebyi faneleke na tiIPPs leti tsarisiweleke endlelo leri ti ta tivisiwa xikan'wekan'we loko xiboho xi ta va xi tivisiwile hi LEDET.